

PETER KUPER

THE BRIDGE

INGELEID DOOR GERT MEESTERS

New Yorker Peter Kuper (°1958) heeft als stripauteur altijd eigenzinnig zijn eigen weg gezocht. Het gros van zijn Amerikaanse vakgenoten vermeit zich in de avonturen van al dan niet vliegende superhelden in spannende broeken en gaat bij nationale catastrofes als 9/11 patriottisch vendelzwaaiend achter de president staan.

Kuper houdt zich daarentegen ver verwijderd van de platgetreden paden. Op grafisch vlak kiest hij voor zijn illustraties en strips erg gevarieerde technieken, die voor zijn collega's die zweren bij potlood en Oost-Indische

inkt haast buitenaardse methodes moeten lijken. Pastelkrijt of schaafkarton springen in Kupers idioom niet eens buitensporig uit de band, omdat zijn lijnvoering in het vrij uniforme Amerikaanse striplandschap al even ontraditioneel is. Zoals de andere alternatieve auteurs die in het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw doorbraken, heeft hij geen inspiratie gezocht bij superhelden, maar wel bij het satirische tijdschrift *Mad*, waarvoor hij trouwens nog steeds maandelijks de strip *Spy vs Spy* maakt (een oorspronkelijke creatie van de Cubaanse vluchteling Antonio Prohías). Voor de rest heeft Kuper net als collega's Peter Bagge of Gilbert Hernandez zijn eigen grafische stijl ontwikkeld door naar minder conventionele voorbeelden te kijken dan hun mainstreamcollega's: undergroundstrips, maar ook Europese strips en vrije grafiek.

Ook op politiek vlak neemt Kuper een weinig conventionele positie in. In 1979 stichtte hij met collega Seth Tobocman *World War III Illustrated*, een grafische uitlaatklep voor kritiek op de Amerikaanse of wereldwijde actualiteit. Het tijdschrift verschijnt nog steeds. Kuper maakt veel politieke cartoons, waarvan een selectie verzameld is in zijn salontafelboek *Speechless* (2000). Net als veel linkse Amerikanen voelt hij zich gegijzeld door de conservatieve clan rond Bush, maar in tegenstelling tot vele anderen maakt hij er ook werk over. Zijn parodie *Richie Bush*, waarin hij van leer trekt tegen George W. Bush, werd door de Amerikaanse douane tijdelijk in beslag genomen, tot de douane aan het verstand gebracht werd dat parodie bij vrije meningsuiting hoort.

In het werk van Franz Kafka moet Kuper het gevoel herkend hebben het bestuur van zijn land

lijdzaam te moeten ondergaan. Daarnaast doet Kupers droomwereld in zijn eerste autobiografie *Stripped – An Unauthorized Autobiography* (1995) ook behoorlijk kafkaïaans aan. Kuper is niet de enige stripauteur die zich aan een verstripping van Kafka heeft gewaagd, maar weinigen hebben zo veel werk van Kafka in strip omgezet. *Give it up and other stories* (1995) bevatte al negen korte verhalen, waaronder het hierna afgedrukte *The Bridge*. In 2004 volgde *The Metamorphosis* als boeklange strip in een vergelijkbare stijl.

The Bridge toont meer dan wat wildeprenten bij een literaire tekst. Of zoals een citaat uit *The New York Times* op de achterkant van *Give it up* aangeeft: '...the ride from book to comic can be bumpy, Kuper navigates the transition with precision.' Net zoals Olivier Deprez, die *Das Schloss* verstripte, koos Kuper om te vertrekken van donker basis-materiaal. In Kupers geval schaafkarton: een zwart materiaal waarin je door te kerven wit

tevoorschijn kunt brengen. Dat zwarte materiaal is om twee redenen een geschikte keuze: het sluit aan bij de dromerige, dus nachtelijke en niet bepaald optimistische toon in Kafka's proza. Daarnaast roept het werk haast onvermijdelijk associaties op met expressionistisch grafisch werk uit Kafka's tijd, bijvoorbeeld de houtsnedes van Frans Masereel. Het schaafkarton plaatst het proza van Kafka dus grafisch gezien terug in zijn tijd. Ook Kupers gekartelde lijnen kunnen in de context van Kafka's proza worden gezien: Kafka's protagonisten zijn onzeker, angstig, trillen figuurlijk op hun benen. De vele diagonale plaatjes en lijnen versterken het gevoel van instabiliteit dat het hoofdpersonage van *The Bridge* ook letterlijk voelt. De angst om te leven, om een rol te vervullen, en de angst voor de medemens, die zo typisch zijn voor Kafka's oeuvre, krijgen in Kupers bewerking op die manier een grafische vertaling. Interactie tussen tekst en beeld is nu eenmaal een minimale vereiste voor een geslaagde stripbewerking: de eigenheid van de strip wordt door die interactie bepaald. De woorden van Kafka, die uit een met de hand getypt manuscript geknipt lijken, maken integraal deel uit van het beeld, bijvoorbeeld wanneer ze aan het eind van het verhaal broederlijk samen met het hoofdpersonage de afgrond in duikelen.

